

Kitap Tanıtımı / Book Review

YUSUF İZZEDDİN İKBAL İDBAR İNTİHAR
(Ali AKYILDIZ)

Duygu ATEŞ¹

Öz

Çalışmamızda Ali Akyıldız tarafından yayına hazırlanan “Yusuf İzzeddin İkbal İdbar İntihar” isimli eseri tanıtılacaktır. Kitap varlığı uzun süre gizlenmek zorunda kalan şehzade Yusuf İzzeddin’in hayatını konu almaktadır. Kitapta Yusuf İzzeddin’in doğumundan intiharına kadar tüm hayatı arşiv belgelerine dayanarak ele alınmıştır. 576 sayfadan oluşan eserin boyu 21 cm eni 13,5’dir. Çalışma Timaş Yayınları tarafından 2022 yılında yayımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ali Akyıldız, Yusuf İzzeddin, İkbal İdhar İntihar

YUSUF İZZEDDİN İKBAL İDHAR İNTİHAR
(By Ali AKYILDIZ)

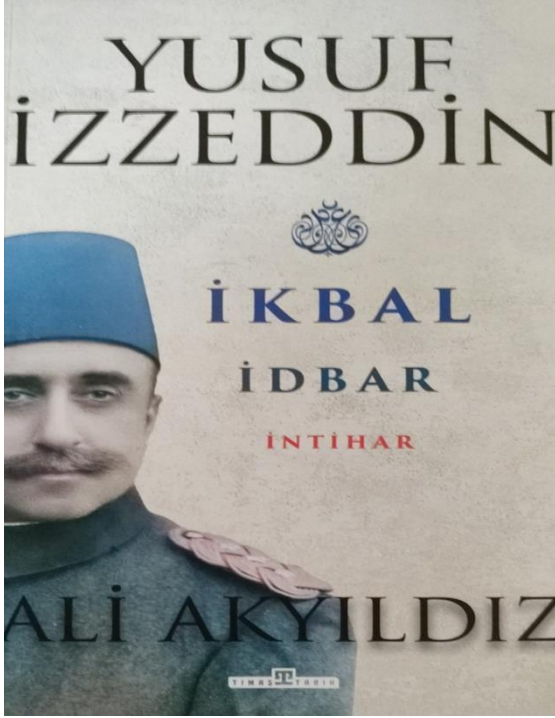
Abstract

In our study, the work named "Yusuf İzzeddin Ikbal İdhar Suicide" prepared for publication by Ali Akyıldız will be introduced. The book is about the life of the prince Yusuf İzzeddin, whose existence had to be hidden for a long time. In the book, the whole life of Yusuf İzzeddin, from his birth to his suicide, is discussed based on archival documents. The work, consisting of 576 pages, was published by Timaş Publications in 2022.

Keywords: Ali Akyıldız, Yusuf İzzeddin, İkbal İdhar Suicide

¹Doktora Öğrencisi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, duyguats43@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7770-1900

Başvuru Tarihi (Received): 27.09.2022 **Kabul Tarihi** (Accepted): 24.10.2022

YUSUF İZZEDDİN İKBAL İDBAR İNTİHAR

Biyografi türünde daha önce “*Mümin ve Müsrif Bir Padişah Kızı Refia Sultan²*”, “*Sürgün Sefir Sadullah Paşa³*”, “*Nazime⁴*” isimli eserleri kaleme almış olan Prof. Dr. Ali Akyıldız’ın bu türde literatüre kazandırdığı son kitabı “*Yusuf İzzeddin İkbâl İdbar İntihar*” başlığını taşımaktadır. Akyıldız, bu çalışmasında Sultan Abdülaziz’in şehzadeligi döneminde dünyaya gelen ve varlığı uzun süre gizlenmek zorunda olan Yusuf İzzeddin’in hayatını geniş bir perspektifte ele almıştır.

Kitap giriş kısmı hariç olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmı “*Şehzadelerin Çocuk Yapma Yasağı ve İstisnaları*” başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında Akyıldız ilk olarak şehzadelerin sancağa çıkma usullerine dair okuyucuyu bilgilendirir. Ardından şimşirlik döneminde sıkı bir şekilde uygulanan şehzadelerin çocuk sahibi olma yasağının istisnai örneği olarak üç isimden bahseder ve bu isimlerle ilgili arşiv belgeleri ışığında dikkat çekici bilgiler verir. Nitekim şehzadelerin çocuk sahibi olma yasağının istisnai üçüncü ismi eserin ana temasını oluşturan Yusuf İzzeddin’dir.

Kitabın birinci bölümü *İkbâl Dönemi Doğumu, Eğitimi ve Müşirliği* başlığıyla yazılmıştır. Bu ana başlığın altında on beş alt başlık bulunmaktadır. Bu başlıklar sırasıyla “*Yusuf İzzeddin’in Doğumu*”, *Annesi Dürrinev Başkadınefendi, Hocaları, Askeriyeye Ne Zaman İntisap Etti?, Veliht Değişikliğine Hazırlık, Harbiye Mektebi Yılları ve Askeriyede Yükselişi, Avrupa Seyahati, Askeri Eğitimi, Yetenekli Komutan’ın Askeri Faaliyetleri, Hassa Müşiri, Çanakkale Gezisi Yusuf İzzeddin’ Parlatmanın sonucu, Sünnet Töreni ve Şenlikleri* ve son olarak *Yazarların Şehzadeye eser takdim ve İthafı* alt başlığıyla bitirilmiştir. Bu bölümde Yusuf İzzeddin’in doğumu, annesi ve eğitim hayatına dair genel bilgiler okuyucuya sunulmuştur. Bölümün en dikkat çekici başlığını ise “*Yusuf İzzeddin’i Parlatmanın Sonucu*” başlığını taşımaktadır. Bu başlıkta Sultan Abdülaziz tarafından her fırsatta ön plana çıkarılmasına bağlı olarak Yusuf İzzeddin’in özgüven ve gururlu tavrının halk ve bürokrasi nezdinde kendini beğenmişlik, mağrurluk, etrafına karşı kayıtsızlık hatta kaba olarak görüldüğü ifade edilmektedir. Aynı bölümde dönemin yabancı seyyah ve

² Birinci baskı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları 1998. Son baskı, Kapı Yayınları 2015.

³ Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Şubat 2011.

⁴ Timaş Tarih, Kasım 2020.

diplomatların şehzade ile ilgili görüşlerine de yer verilmiştir. Örneğin, Fransa'nın İstanbul Sefiri Kont De Moüy tarafından “küstah ve sert tavırlı, padişah oğlu olmasından dolayı gururlu bir kişi” olarak nitelendirilen Yusuf İzzeddin gazeteci-yazar Paul Fesch'e göre ise mağrur bir tabiyatı olmasına rağmen bu görüntüsünün gözlerindeki miyop rahatsızlığından kaynaklandığını ve karşısındakileri görmüyormuş gibi bakmasının muhattapları tarafından kibre yorumlandığını ifade eder.

Kitap'ın ikinci bölümü *Suskunluk ve İbdar Dönemi* başlığını taşır. Bu bölüm toplamda on altı alt başlık vardır. Bu başlıklar sırasıyla “*Geliyorum Diyen İhtilal*”, *II. Abdülhamid Dönemi, Sultan Abdülaziz Ailesinin Durumu, İktidar Alternatifi Olarak Yusuf İzzeddin, Yusuf İzzeddin'in Ruslara İşbirliği Önerdiği İddiası, Aile İçi İlişkiler ve Tebrikleşme, Journalci Yusuf İzzeddin, Saltanat İhtiyatı Gerekir: Jurnal, Takip ve Tarassud, Yusuf İzzeddin'in ihtilalcilerle İlişkileri, Avrupa Basını'nın II. Abdülhamid'e Alternatif Arayışları, Yabancı Basınının Yusuf İzzeddin ile ilgili Ağır İddiaları, İtibarının İadesi İçin Mithat Paşa'yı Yeniden Yargılama Girişimi* olarak ifade edilebilir. Dönemin siyasi gelişmelerinin ele alındığı bu bölümde Yusuf İzzeddin'in II. Abdülhamit'in yerine tahta geçirilmesi karşılığında Rus Çarı II. Aleksandr'a iş birliği önerdi mi? sorusuna cevap aranmıştır. Bu bölümdeki en ilgi çekici başlıklardan bir diğeri de Journalci Yusuf İzzeddin'dir. Bu başlıkta ise Akyıldız, Yusuf İzzeddin'in kardeşi Abdülmecid aleyhindeki jurnaline dair dikkat çekici bilgiler vermektedir.

Kitabın üçüncü bölümü “*Yıldızının Yeniden Parlaması: Veliht*” başlığıyla yazılmıştır. Bu bölümün ilk kısmında tahta çıkma ihtimali bulunan kimseler etrafında toplanan menfaat gruplarından bahsedildikten sonra “*İktidarı beklerken Cifr Oyunları*” isimli bir alt başlığa yer verilmiştir. Bu kısımda da Yusuf İzzeddin'in gelecekte haber alma ve saltanat zamanını öğrenmek amacıyla birtakım kişilerle kurduğu irtibatlar anlatılmıştır. Bölümün devamında ise *Yusuf İzzeddin'in yaptığı yurt içi (Hereke, Bursa, İzmit, Seydiler Manevrası ve Edirne Gezisi, Ordu'ya Moral Vermek Amacıyla Çatalcaya Gitmesi, Edirne Gezisi (1913), Çanakkale Savaş Alanlarını ve Edirneyi Ziyareti (1915) ve yurt dışı (İngiltere Kralı VII. Edward'ın Cenaze Merasimi, Paris, Sırbistan, Bulgaristan, İtalya gibi) seyahatlerine yer verilmiştir.*

Kitabın dördüncü bölümü “*İntihara Doğru: Vehmi, Hastalığı ve Teminat Mektupları*” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde ilk olarak birtakım siyasi gelişmelerle ilgili bilgiler verildikten sonra Yusuf İzzeddin'in hastalık ve kanser vehminden ve tedavi için Viyana'ya gidişinden bahsedilmiştir. Yusuf İzzeddin'in hastalık süreciyle ilgili önemli bilgiler veren Akyıldız, Yusuf İzzeddin'in kötü gidişatını *Vehmin Şiddetlenmesi ve Teminat Mektupları* ve *Velihtlikten İskat Vehmi* gibi ayrı başlıklar altında arşiv belgelerine dayanarak konuyu ele almıştır.

Kitabın beşinci bölümü “*Beklenen Son: İntihar ve Soruşturulması*” ana başlığıyla oluşturulmuştur. Bölümün ilk alt başlıkları ise *Velihtin son zamanları ve Yeni Bir Avrupa Seyahati Planı, Yusuf İzzeddin'in Ölümü ile ilgili Senaryolar, İntiharı, Cenaze merasimi, Taziye, İntiharın Soruşturulması, Soruşturma Evrakının Serencamı, Yusuf İzzeddin'in Görüş ve Düşünceleri, Görünüşü ve Şahsiyeti, Yusuf İzzeddin'in Nişan ve Madalyaları*'dir. Bölümün en ilgi çekici başlığı “*Yusuf İzzeddin'in Ölümüne Dair Senaryolar*”dır. Bu kısımda özellikle Yusuf İzzeddin'in ölümüne dair yabancı basında doğruluğu ve yanlışlığı tartışmalı olan çok sayıda haber yer almıştır. Bu bölümde bu haberler değerlendirilmiştir. Babası Sultan Abdülaziz'in ölümünde olduğu gibi Yusuf İzzeddin'in ölümünde de intihar mı değil mi noktasında pek çok senaryo ortaya atılsa da intiharına dair raporlara ve soruşturma süreçlerine eserde ayrıntılı yer verilmiştir. Bölüm Yusuf İzzeddin'in almış olduğu *Nişan ve Madalyaları* ile bitirilmiştir.

Kitabın son bölümü olan altıncı bölümde ise “*Terekesi, Ailesi Hane Halkı Gelirleri ve Emlaki*” ana başlığıyla yazılmıştır. Bu bölümde Akyıldız Yusuf İzzeddin'in altı eşi ve üç gözdesi olduğunu tespit etmiş bu kadınlarla ilgili bilgiler teferruatlı şekilde anlatılmıştır. Eserde son dönem şehzadelerin en zengini olarak belirtilen Yusuf İzzeddin'in mal varlığına dair kayıtlara da yer

verilmiştir. Yaklaşık dokuz sayfalık Sonuç ve Değerlendirme yazısı, ekler ve kaynakça ile eser tamamlanmıştır.

Prof. Dr. Ali Akyıldız bu biyografi çalışmasında da uzun süre gizlenmek durumunda kalınan hanedan üyesini tüm yönleriyle ortaya koymuş, arşiv belgeleri ve fotoğraflarla okuyucuya Yusuf İzzeddin'i tam anlamıyla tanıtmıştır.

Kaynakça

Akyıldız, A. (2022). *Yusuf İzzeddin ikbal idhar intihar*. İstanbul: Timaş Yayınları.